

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, kalkulačka

Úvodní text k projektové části:

*Banánovníky jsou často mylně považovány za stromy nebo palmy. Ve skutečnosti se jedná o **byliny**. Banánovníky mohou být buď zakrslé, dorůstající pouze několik centimetrů, nebo až 16 metrů vysoké rostliny. Rostlina kvete 6–7 měsíců po zasazení a plodí po 9–12 měsících. Pro svůj růst potřebují banánovníky **tropické klima** s teplotami průměrně kolem 27 °C a dostatkem vláhy. Jedná se o rostliny trvalé, **dožívající se až 25 let**, které nemají jen jedno vegetační období.*

*Banánovníkové plantáže se nachází převážně v **Latinské Americe**. Tento způsob pěstování vyžaduje značné investice do infrastruktury, technologií na zavlažování i odvodňování a zařízení pro balení banánů. Pěstování banánů je obecně **náročné na pracovní sílu**. Podmínky, ve kterých pracují dělníci na plantážích, jsou často kritizovány mezinárodními organizacemi. Banány jsou totiž nejvíce chemicky ošetřovanou plodinou světa. Práce na plantáži je tak velmi nebezpečná, náročná a zpravidla nedostatečně placená.*

***Zelené banány** se po sklizni dopraví do přístavu, naloží se na loď. Převážejí se ve speciálně upravených podmínkách (13,3 °C). Poté jsou plodiny poslány k dozrávacímu procesu, který zahrnuje užití ethylenového plynu. Až poté se dostávají do velkoobchodních skladů a následně na pulty maloobchodních řetězců.*

***Pěstování banánů** ve své konvenční podobě neohrožuje jen samotné pracovníky, ale silně zatěžuje i životní prostředí. V monokulturních plantážích nemají nemoci a škůdci žádné překážky a rychle se šíří. Proto je třeba křehké Cavendishe (nejčastější odrůda banánů) chránit enormním množstvím pesticidů.*

Zdroj: upraveno dle bananalink.co.uk, storyofbanana.com

14

8 bodů

a. S využitím informací z předchozího textu správně odpovězte na následující otázku. Za chybnou odpověď se body odečítají.

4 body

1. Pěstování banánů konvenčním způsobem vyžaduje relativně velké množství pracovníků, jejichž práce je náročná a mnohdy zdraví nebezpečná. Jsou totiž vystaveni působení insekticidů, fungicidů či herbicidů.

ANO × NE × NELZE POSOUDIT

2. Banánovník je stromu podobný keř vyžadující k růstu tropické podmínky. Jedná se však o stále zelenou rostlinu s více než jedním vegetačním obdobím žijící při dobré péči až čtvrt století.

ANO × NE × NELZE POSOUDIT

3. Banány se na plantážích sklízí ne zralé, balí se a posílají k dozrávacímu procesu. Tento celý proces se odehrává v místě původu, tj. v místě, kde se banány pěstují. Nakonec se banány lodní dopravou převáží do velkoskladů, odkud putují na pulty ochodů.

ANO × NE × NELZE POSOUDIT

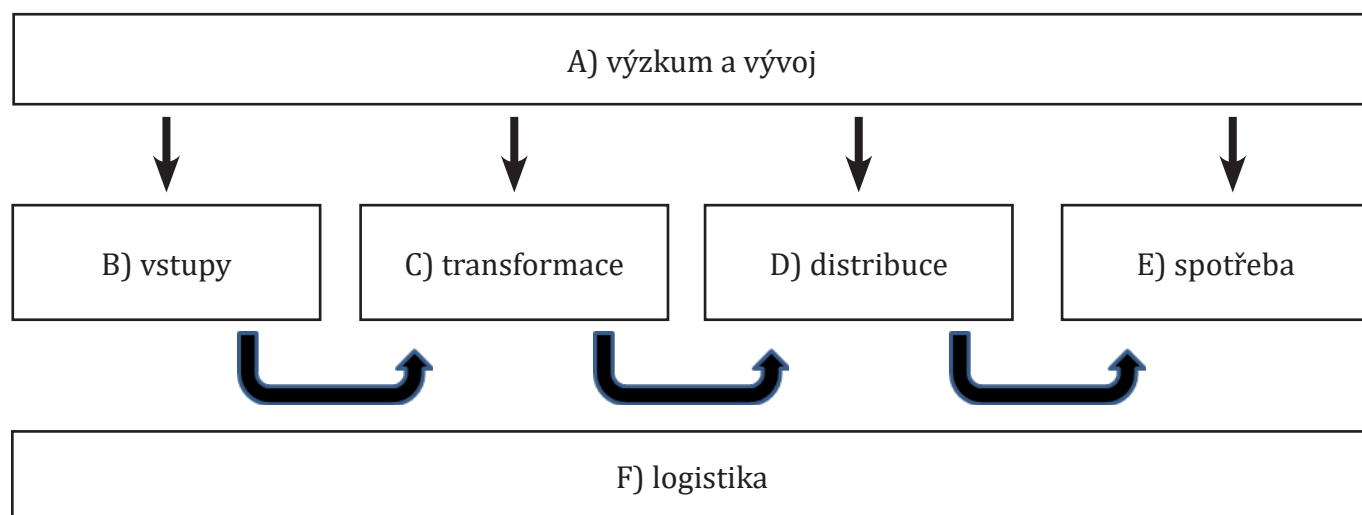
4. Na banánovníkové plantáži je v podstatě každá rostlina klonem, protože se rostliny zde rozmnožují tzv. řízkováním. Tyto monokultury jsou pak velmi náchylné k nemocem a podléhají škůdcům.

ANO × NE × NELZE POSOUDIT

- b. Níže je uvedeno obecné schéma neúplného komoditního řetězce. **S pomocí tohoto schématu a informací z textu do tabulky doplňte, ke kterým částem komoditního řetězce patří jednotlivé konkrétní položky z nabídky (v některých buňkách budou dva pojmy).**

4 body

zákazník - pracovní síla - doprava/přeprava
dozrávání - banánovníková plantáž - maloobchodní řetězce

A	- - - -
B	
C	
D	velkoobchodní sklady
E	
F	

15

12 bodů

a. Tabulka uvádí export banánů z vybraných regionů v letech 2007, 2012 a 2017.

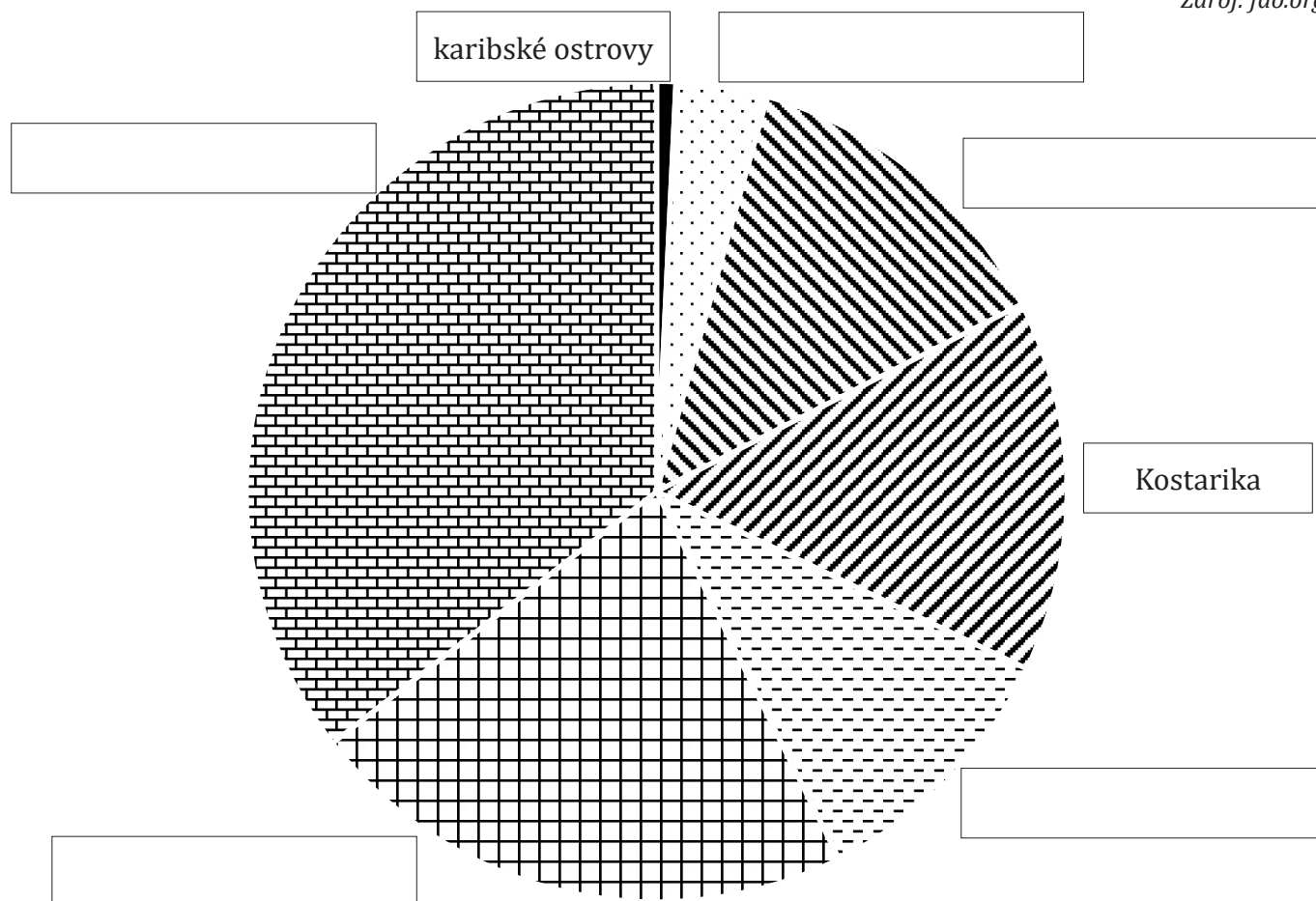
6 bodů

Nejprve rozhodněte, kterému roku odpovídá níže uvedený graf, a následně u vybraného roku doplňte do prázdných rámečků v grafu názvy států/regionů, které odpovídají jednotlivým výsečím.

Export banánů ve vybraných letech v tisících tun

země	2007	2012	2017
Ekvádor	4 741,1	5 012,5	6 415,2
Asie	2 312,6	2 784,9	1 908,1
Afrika	580,1	627,2	651,1
Kostarika	2 286,9	1 977,4	2 648,8
zbytek Jižní a Střední Ameriky	3 312,8	3 243,2	3 942,9
karibské ostrovy	302,7	453,6	135,6
Guatemala	1 537,1	1 542,2	2 366,3
celkem svět	15 073,3	15 641	18 068

Zdroj: fao.org

Graf odpovídá roku:

b. Pomocí dat z tabulky porovnejte následující tvrzení. K porovnání využijte znaménka <, >, =.

6 bodů

1. podíl ekvádorského exportu banánů na světovém exportu v roce 2017 podíl ekvádorského exportu banánů na světovém exportu v roce 2015
2. změna exportu banánů za první sledované období v Kostarice změna exportu banánů za první sledované období v Guatemale
3. index změny exportu banánů mezi léty 2007–2017 na Karibských ostrovech index změny exportu banánů mezi léty 2007–2017 v Asii

pozn.: index změny: relativní nárůst či pokles sledované hodnoty v daném období

16

10 bodů

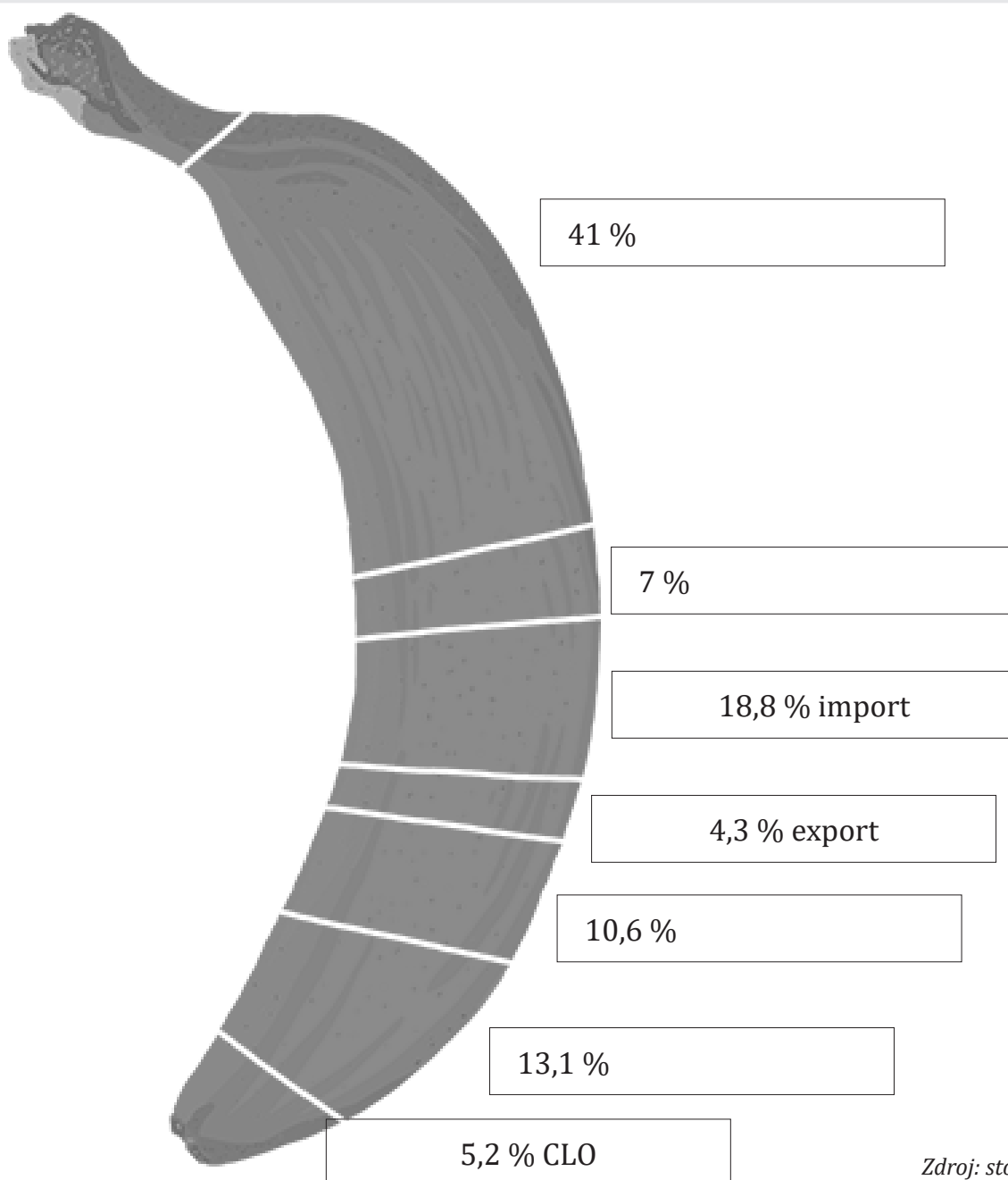
- a. Jedním z problematických faktorů komoditního řetězce banánů je jejich cena značně deformovaná vlivem maloobchodních řetězců (nadměrných společností), jež tvoří dominantní hráče na poli obchodu s banány.

4 body

Z následující nabídky přiřadte jednotlivé aktéry výrobního a dodavatelského řetězce k procentuálnímu vyjádření ceny banánu, kterou si mezi sebe rozdělí.

Pro představu 1 kg banánů stojí v Česku standardně cca 31 Kč.

majitel plantáže – supermarket – dozrávárna – pracovník na plantáži

Zdroj: storyofbanana.com

b. Údaje z nabídky doplňte do níže uvedeného textu. Ve vybraných případech též zvolte jednu správnou variantu přímo v textu. Za chybně doplněný údaj nebo zvolenou variantu se body **odečítají**.

6 bodů

44 - 25 - 87 - 2 - 9,4

Banány patří k nejoblíbenějším druhům ovoce v Česku. Každý Čech sní průměrně kg

banánů *ročně / měsíčně*. Přestože se jedná o exotické dovážené ovoce, jsou banány v celé

Evropě asi o % levnější než např. jablka. Tato cena je výsledkem strategie supermarketů.

Zákazníci si ceny banánů a dalších základních komodit pamatují a posuzují tak cenovou hladinu

daného řetězce. Prodávat banány s *vyšší / nižší* marží se tak supermarketům vyplatí.

V supermarketech totiž nakupuje zhruba % českých domácností. Supermarketům

se též částečně podařilo obejít dodavatelský řetězec. Vlastní své chladicí kontejnery a kupují ovoce

přímo od pěstitelů.

V roce 2003 kontrolovaly dodavatelské firmy 70 % trhu, v roce 2013 již pouze%.

Cena nabízená řetězci tak vůbec nereflektuje skutečnou cenu banánu a její další snižování

má nejsilnější dopad právě na pěstitele, potažmo pracovníky na plantážích. Ti často nejsou

schopni ze své mzdy pokrýt ani základní životní náklady. Z vypěstovaného *1 / 10* kg banánů

totiž dostanou pouze cca Kč. Určitým příslibem jsou v této problematice produkty

s certifikací Fair Trade.

Zdroj: https://www.lidovky.cz/byznys/firmy-a-trhy/banany-jako-vabnicka-na-zakazniky-supermarkety-tlaci-jejich-ceny-dolu.A160406_152542_firmy-trhy_ELE